

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 240/16</i>

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **20 lipca 2016 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera SSO del. Elżbieta Selwa
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **20 lipca 2016 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **S. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **5 lutego 2016 r.** sygn. akt **IV U 156/15**

oddala apelację

Sygn. akt III AUa 240/16

Uzasadnienie

wyroku z dnia 20 lipca 2016 r.

Decyzją z dnia 22 grudnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy S. B. prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych, dochodzonego wnioskiem z dnia 4 listopada 2014 r. w trybie przepisów ustawy

z dnia 17 grudnia 1998 r. w o emeryturach i rentach z Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.). Powołując

w podstawie prawnej decyzji art. 184 wyżej wymienionej ustawy w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) organ rentowy stwierdził , że wnioskodawca nie spełnił dwóch koniecznych warunków nabycia prawa do dochodzonego świadczenia ponieważ nie wykazał wymaganego na dzień 1 stycznia 1999 r. 25-cio letniego okresu składkowego i nieskładkowego – ten bowiem wykazany przez niego wyniósł 20 lat i 1 miesiąc i 24 dni, jak też 15-sto letniego okresu pracy w warunkach szczególnych . W tym wypadku organ rentowy zauważał, że wnioskodawca nie przedłożył żadnego świadectwa pracy w warunkach szczególnych , a jedynie ogólne świadectwa pracy , co daje podstawę do przyjęcia , że żadnego tak określonego okresu kwalifikowanego zatrudnienia nie wykazał.

Wnioskodawca S. B. odwołał się o powyższej decyzji ZUS do Sądu Okręgowego w Rzeszowie. W odwołaniu z dnia 22 stycznia 2015 r. wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez potwierdzenie uprawnienia do dochodzonego świadczenia emerytalnego, wnioskodawca zarzucał , że wbrew stanowisku pozwanego organu rentowego legitymuje się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze dalece przenoszącym ten wymagany 25 lat jako, że do uznanych już przez ZUS 20 lat 1 miesiąca i 24 dni należy doliczyć okres jego ubezpieczenia w Stanach Zjednoczonych (lata 1992 do 2011)- przedkładając na tę okoliczność amerykańską kartę ubezpieczenia społecznego z 6 września 2012 r. Ponadto odwołujący stwierdzał, że już z przedłożonych przez niego ogólnych świadectw pracy wynika, że jako majster czy kierownik budowy wykonywał pracę w warunkach szczególnych w tym wypadku także przez okres przenoszący wymagane lat 15.

W dalszych pismach procesowych z dnia 7 kwietnia 2015 r. i 18 sierpnia 2015 r. wnioskodawca na potwierdzenie swoich racji związanych z wykonywaniem pracy

w warunkach szczególnych wynosił o przeprowadzenie dowodu z jego zeznań

w charakterze strony, z opinii biegłego, jak też z pozyskanych od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych akt emerytalnych innych – bliżej nieokreślonych co do tożsamości – ubezpieczonych , którzy zajmując stanowiska kierowników budów nabyli z tego tytułu prawo do wcześniejszej emerytury. Ponadto odwołującym powoływał się na uzyskane z Departamentu(...)ZUS w W. wyjaśnienia z dnia 26 marca 2015 r. dotyczące uwzględniania zagranicznych okresów ubezpieczenia dla celów emerytalnych w oparciu o umowę o zabezpieczeniu społecznym z dnia 2 kwietnia 2008 r. zawartą pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 2 lutego 2015 r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o oddalenie żądania wnioskodawcy , podtrzymując stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Jednocześnie pozwany organ rentowy podkreślał , że we wniosku emerytalnym wnioskodawca nie wskazywał żadnych okresów ubezpieczenia przebytych poza granicami kraju, zaś naprowadzana po raz pierwszy w odwołaniu powyższa okoliczność skutkowałą wezwaniem go do przedłożenia dodatkowych dowodów

w tym numeru ubezpieczenia w USA i wypełnienia stosownego formularza, które to wezwanie okazało się bezskuteczne. W dalszym piśmie procesowym z dnia

29 kwietnia 2015 r. podane zaś zostało , że ostatecznie ogólny staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 20 lat 4 miesiące i 18 dni (jako skutek dodatkowo przedłożonych przez odwołującego dowodów związanych z ustalaniem wartości kapitału początkowego).

Sąd Okręgowy w Rzeszowie, po rozpoznaniu odwołania wnioskodawcy S. B. , wyrokiem z dnia 5 lutego 2016 r. (sygn. akt IV U 156/15) oddalił odwołanie. Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca S. B. ur. (...) złożył w dniu 4 listopada 2014 r. w pozwanym organie rentowym wniosek o przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, nie wykazując w tym wniosku okresów ubezpieczenia za granicą ,ani też nie przedkładając jakiegokolwiek świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Tym samym dowodzony okres ubezpieczenia w Polsce od 2 września 1968 r. do 29 lutego 1992 r. zamknął się ostatecznie w niekwestionowanym przez odwołującego wymiarze 20 lat

4 miesięcy i 18 dni. Do wniosku emerytalnego przedłożone zostały jedynie ogólne świadectwa pracy (w ilości 9 sztuk) z różnego rodzaju przedsiębiorstw budowlanych,

w których poza wskazaniem okresu zatrudnienia znalazło się jedynie określenie zajmowanego przez wnioskodawcę stanowiska pracy, a były to stanowiska: murarza - tynkarza, murarza, technika budowy, majstra budowy, kierownika robót, kierownika budowy, czy kierownika brygady remontowo-budowlanej. W tej sytuacji pozwany organ rentowy wydał -zaskarżoną w niniejszym postępowaniu- decyzję z dnia

22 grudnia 2014 r. odmawiającą S. B. prawa do dochodzonej emerytury, przy przyjęciu że nie wykazał on zarówno ogólnego stażu ubezpieczeniowego jak i wymaganego okresu pracy w warunkach szczególnych. Opisując następnie przebieg postępowania sądowego w którym wnioskodawca – pomimo działania

w pewnym okresie czasu przy udziale fachowego pełnomocnika (któremu ostatecznie wypowiedział pełnomocnictwo), a nadto przy określeniu miesięcznego terminu do zgłoszenia wszelkich wniosków dowodowych – wykazał się bezczynnością procesową (podobnie jak i wcześniej w odniesieniu do wezwania ZUS związanego

z potwierdzeniem jego okresu ubezpieczenia w Stanach Zjednoczonych), Sąd Okręgowy w Rzeszowie – w ślad za pozwanym organem rentowym – przyjął ostatecznie, iż odwołujący nie wykazał wymaganego na dzień 1 stycznia 1999 r. tak okresu składkowego i nieskładkowego jak i okresu pracy w warunkach szczególnych, przewidzianych w art. 184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz.748).

W podstawie prawnej wyroku powołany także został art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 5 lutego 2016 r. zaskarżony został przez wnioskodawcę S. B., który w apelacji z dnia 2 marca 2016 r. - domagając się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie żądania odwołania – raz jeszcze podnosił, że przedłożone przez niego dokumenty jak

i zawnioskowane dowody – bezzasadnie pominięte przez Sąd I instancji tj. dowód

z jego zeznań, z opinii biegłego, czy z akt emerytalnych ZUS innych kierowników budów którzy nabyli prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych- dają podstawę do przyjęcia, że legitymuje się wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych. Z kolei gdy idzie o ogólny staż ubezpieczeniowy, to zdaniem skarżącego już treść przedłożonych przez niego wyjaśnień Departamentu R. Zagranicznych ZUS w W. daje podstawę do uwzględnienia jego okresu ubezpieczenia w USA w niezbędnym do uzupełnienia brakujących lat wymiarze.

Pozwany organ rentowy nie ustosunkował się to treści apelacji wnioskodawcy.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, rozpoznając apelację wnioskodawcy S. B., zważył co następuje ;

Wniesiony przez wnioskodawcę środek odwoławczy nie może odnieść pożądanego skutku.

Zaskarżony bowiem wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 5 lutego 2016 r. jest – wbrew zarzutom zaskarżenia – w swym ostatecznym wyniku trafny

i odpowiadający prawu, pomimo niepełności jego pisemnych motywów jak też błędów proceduralnych, których nie uniknął Sąd I instancji, jakkolwiek były one tego rodzaju, że nie mogły wpłynąć na końcowy wynik sprawy.

I tak w pierwszym rzędzie zauważyć należy, że zgodnie z obowiązującą regułą dowodzenia wyrażoną w art. 232 k.p.c. to na wnioskodawcy ciążył ciężar dowiedzenia faktów z których wywodził skutki prawne, w tym więc wypadku wykonywania pracy w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat przed dniem

1 stycznia 1999 r. jak i legitymowania się na wyżej wskazaną datę 25 letnim okresem składkowym i nieskładkowym. W tym zaś kontekście stwierdzić przyjdzie, że odwołujący do wykazania wyżej wskazanych przesłanek warunkujących przyznanie prawa do dochodzonego świadczenia przewidzianych w art. 184 ust.1 ustawy emerytalno-rentowej, przedłożył dowody z dokumentów tj. ogólne świadectwa pracy dotyczące jego okresu zatrudnienia od 2 września 1968 r. do 29 lutego 1990 r. w których zabrakło stwierdzenia, że praca była wykonywana w warunkach szczególnych

, a jedynie wskazano zajmowane przez niego stanowiska pracy: murarza -tynkarza, majstra budowy czy kierownika budów, oraz amerykańską kartę ubezpieczenia społecznego z dnia 6 września 1992 r. Jednocześnie wnioskodawca – dla potwierdzenia pracy w warunkach szczególnych – wnioskował o przeprowadzenie dowodu z jego zeznań

jako strony, z opinii biegłego, a także z akt emerytalnych- które miał być wyselekcjonować we własnym zakresie i dostarczone przez pozwany organ rentowy - dotyczących ubezpieczonych , którzy zajmując stanowiska kierowników budów nabyli prawo do dochodzonego przez niego świadczenia. Zauważyć jednocześnie należy, że wnioskodawca po pouczeniu go przez Sąd I instancji o przesłankach nabycia prawa do dochodzonej emerytury w tym dowodach niezbędnych dla wykazania pracy w warunkach szczególnych i określeniu miesięcznego terminu dla zgłoszenia dalszych wniosków dowodowych – pomimo reprezentowania go wówczas przez fachowego pełnomocnika , pozostał bezczynny procesowo. W tak zaistniałej sytuacji procesowej nie może więc budzić wątpliwości , że pozwany ZUS Oddział w R. nie miał podstaw do przyjęcia ,że S. B. legitymuje się wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych jak też okresem ogólnego ubezpieczenia, jako że ograniczenia dowodowe występujące w postępowaniu przed organem rentowym wymagają dla wykazania okresu kwalifikowanego zatrudnienia przedstawienia świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych (§ 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze) ,a takich niewątpliwie odwołujący nie dostarczył . Z kolei karta ubezpieczenia amerykańskiego przedłożona została przez odwołującego już po wydaniu zaskarżonej decyzji , przy czym skutek nie dostosowania się przez wnioskodawcę do wezwania ZUS nie doszło też do właściwej weryfikacji tego dokumentu przed skierowaniem odwołania na drogę sądową. Z kolei także zaoferowane w postępowaniu sądowym przez odwołującego dowody – pomimo ich nieprzeprowadzenia przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie ,bez koniecznego uprzedniego oddalenia zgłaszanych w tym przedmiocie przez odwołującego wniosków dowodowych (na czym też polega powołane na wstępie uchybienie w procedowaniu Sądu I instancji) także nie mogły dowieść spełnienia przez wnioskodawcę obu omawianych przesłanek. Ustalenie bowiem wykonywania pracy w szczególnych warunkach co do zasady nie wymaga wiadomości specjalnych uzasadniających prowadzenie dowodu z opinii biegłego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2000 r. II UKN 446/99 OSNP 2001/18/562

i 8 stycznia 2009 r. I UK 201/08 lex nr 738338) - co w szczególności odnieść należy do wykazywanych przez S. B. prac w dozorze budowlanym .

Z kolei w tego rodzaju sprawach nie można oprzeć zasadniczego ustalenia wyłącznie o dowód z zeznań zainteresowanego, bo jakkolwiek polski system prawa procesowego nie zna instytucji gradacji dowodów to jednak dowód z przesłuchania strony ma charakter subsydiarny (o czym stanowi brzmienie art. 299 k.p.c.) przy czym ma on też najmniejszy walor obiektywizmu zważywszy na interes osoby zainteresowanej w rozstrzygnięciu sprawy na jej korzyść (tak też w wyrokach sądów apelacyjnych: Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 30 lipca 2015 r. I ACa 1198/14 LEX

nr 1842382, czy Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 2 września 2015 r. I ACa 302/15 LEX nr 1950659). Jeżeli zaś idzie o wniosek dowodowy odwołującego

w przedmiocie pozyskania z ZUS bliżej nieokreślonych przez niego akt emerytalnych ubezpieczonych , to niewątpliwie był to niedopuszczalny sposób przerzucania ciężaru dowodu na przeciwnika procesowego , niezależnie od tego ,że oczywistym jest , iż tego rodzaju dowody nie mogły być przesądzające dla wyniku niniejszego sporu. W tym bowiem miejscu podkreślić należy, że w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. stanowiącym Wykaz A w dziale XIV pod pozycją 24 jako prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego , wskazano kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. W pozycji tej zatem nie wymienia się stanowisk pracy (tych więc wskazywanych w ogólnych świadectwach pracy wnioskodawcy jak np. majster czy kierownik budowy) lecz odwołuje się do czynności ogólnie pojętego nadzoru i kontroli w procesie produkcji wykonywanej w tych oddziałach i wydziałach w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący prace w szczególnych warunkach. Tym samym nie można a priori założyć , że co do zasady np. praca kierownika budowy ma być uznana za pracę w warunkach szczególnych ,czy odwrotnie wykluczyć ,że praca taka nie ma takiego charakteru jako ,że wszystko zależy od okoliczności faktycznych konkretnej sprawy związanych ze sposobem wykonywania przez danego kierownika budowy pracy na tym stanowisku ,

a więc tych odnoszących się do specyfiki prowadzonego procesu budowlanego, rodzaju budowy , czy też rodzaju prac które miały być przez niego nadzorowane ,w tym także stopnia udziału w nadzorze personelu pomocniczego (stanowią o tym m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2008 r. I UK 395/07 OSNP 2009/7 – 8/105, czy z 3 grudnia 2013 r. I UK 384/13 LEX nr 144 8473) . Mając powyższe na uwadze koniecznym dla dowiedzenia tego

okresu kwalifikowanego zatrudnienia byłaby choćby dokumentacja pracownicza wnioskodawcy z przedsiębiorstw budowlanych w których pracował , czy dowody osobowe z zeznań świadków – współpracowników , nie mówiąc już o źródłowej dokumentacji prowadzonych budów. Tego rodzaju zaś dowodów S. B. nie zaoferował, stąd prawidłowa konstatacja Sądu

I instancji o nie wykazaniu przez niego 15-stu lat pracy w warunkach szczególnych. Z kolei gdy idzie o ogólny okres składkowy i nieskładkowy odwołującego, to również zgodzić się przyjdzie z Sądem Okręgowym w Rzeszowie ,że na chwilę obecną brak jest podstaw do uznania, że wnioskodawca go dowiódł w niezbędnym wymiarze

25 lat . Jakkolwiek bowiem nie budzi wątpliwości , że w świetle postanowień umowy o zabezpieczeniu społecznym z dnia 2 kwietnia 2008 r. zawartej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki (Dz.U. z 2009 r., Nr 46, pozy.374) okres ubezpieczenia wnioskodawcy w USA może stanowić uzupełnienie brakującego okresu składkowego, to jednak samo przedłożenie amerykańskiej karty ubezpieczenia nadto jeszcze z dnia 6 września 2012 r. nie może być tego podstawą, bo konieczne jest w tym względzie zweryfikowanie twierdzeń wnioskodawcy w drodze stosownego poświadczenia amerykańskiej instytucji ubezpieczeniowej (na formularzu USA/PL 6) , o czym zresztą zainteresowany był pouczany w wyjaśnieniach (...) ZUS w W. z dnia 26 marca 2015 r. , i na co też naprowadzał jego fachowy pełnomocnik w piśmie procesowym z dnia

18 września 2015 r. Takiej zaś weryfikacji nie przeprowadzono wskutek również bezczynności odwołującego , który na wezwanie ZUS nie przedłożył stosownych dokumentów o wypełnienie których był wzywany.

Z tych wszystkich więc wyżej naprowadzonych względów – z braku dostatecznych podstaw faktycznych i prawnych – na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono o oddaleniu apelacji wnioskodawcy .